

ването, е познание на „същинското „аз“ чрез външните му прояви“⁵.

И така при *хипнозата, наркозата и сънищата* се проявява и излиза наяве реалният душевен живот.

Как възниква подсъзнателното и от какви елементи е съставено то?

За Димитър Димов е крайност може би да се приеме от психоаналитическото учение „за основно ядро в подсъзнателните желания „онова“ специално влечение, характерно за инфантилната възраст“⁶.

За него нещата изглеждат по друг начин.

Когато преживяването потъне в подсъзнанието, при условие то да е първото, което е потиснато, това преживяване става скелет, към който се прикрепят други и второстепенни преживявания. Така се образува *подсъзнателен психически комплекс*.

Това е любопитно, защото в поведението и в разговорите на персонажите в книгите на Димитър Димов се случва така че, най-стандартно казано, пружината на времето се развива обратно, за да се види какво е било в началото на времето, в началото на душевните преживявания на тези персонажи.

Частите на психическия комплекс проникват помежду си и не може да се разглеждат изолирани една от друга. Затова и откриването на подсъзнателния комплекс предполага разглеждането му в неговата *съвкупност*, защото „подсъзнателните преживявания се преливат едно в друго, намират се в непрекъснато движение“⁷. А според Анри Бергсон „движението, разглеждано в реалното времетраене, се схваща само чрез интуицията“⁸.

Подсъзнателният комплекс не е някаква застинала същност. В зависимост от умствените способности, доброто възпитание, подсъзнателният комплекс сублимира. Желанията

⁵ Пак там, с. 46.

⁶ Пак там, с. 46.

⁷ Пак там, с. 46.

⁸ Пак там, с. 46.